

Nagy mulatság lehetett...

Nem, ezt én nem értem. Föl nem foghatom. Mi lehetett az indíték? Szerzés-vágy? Vandalizmus? Alkoholos „befolyásoltság”? Éhség? Nyerészkesés? Kivágyosság? Primitív tudatlanság? Lehet, sőt bizonyos, ez mind kell egy bölcsöde betöréséhez. Oh, hát hová vezet még az embert pusztító ösztöne?

Omladozó falú, előregedett belvárosi zezugos házba, ahol a személyzet erőfeszítése szinte hős... ahol gondos kezek foltozták az agyonmosott, nyúvott egyenruháskákat... ahol toldoznak-foltoznak, eskábálnak kicsiknek bűrtort, a szakadt, kimustrált anyagvégekből fésűtartót, oly termékenyen, hogy még a nincs, a szükség is szebbnek látszik... Belül, mert kívül, mondom, a málladozó vakolat, a per-

gő malter, nyagdult kispad a kertben, kopott játkházacsák — amilyenbe jobb helyeken a kutyát sem tartanák — na, hát ezek csábították dicső betörőinket tanácsi gyermekintézményünk „objektumába”.

Mégis, mit végeztek ott? Jól belaktak. Fölbontgattak konzerveket, csemegeborkás üvegeket. Kidobálták a hűtőből a fagyasztott tököt, sárgarépát, nyers uborkát. Az iródában összehajigálták az iratokat, elvittek vagy 600 forintot (az ellátmány-pénzt), a vezetőhelyettes számológépét. Ja, még el ne felejtsem, a konyháról majdnem egy egész Trappista sajtot. Nagy mulatság lehetett... Megérte, van látszat.

— Mag —

Medikus sikere

Március végén a hagyományosan Asconában megrendezett 17. Nemzetközi Bálint Találkozó szegedi medikus pályamunkáját értékeltek különdíjjal. Az orvos-beteg kapcsolat elméleti, pszichológiai kérdéseit a medicusok gyakorlati tapasztalatainak szemszögéből vizsgáló dolgozat szerzője a negyedéves Gion Gábor, aki Svájcban vette át a díjat. A hallgató konzulens Temesváry Beáta, az Ideg- és Elmegyógyászati Klinika adjunktusa volt. A svájci plenáris ülésen Szilárd János, a SZOTE rektora bejelentette, hogy az asconai helyszín átépítése miatt a jövő évi találkozóhoz Szeged ad otthont. A névadó egyébként híres magyar származású orvos volt, egy pszichiátriai módszer — speciális csoportos kezelés — feltalálója.

Emlékezés Jancsó Miklósról

Április 16-án volt Jancsó Miklós halálának 23. évfordulója. A Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem hagyomány — az évforduló körüli napokban — megemlékezni a gyógyszer-tani intézet volt professzoráról, a kétszeres Kossuth-díjas kiváló kutatóról, akadémikusról. Tegnap, kedden gyűltek össze egykori tanítványai, munkatársai, tisztelői, hogy megkoszorúzzák a gyógyszer-tani intézetben elhelyezett emléktábláját. Ez alkalommal Szeghy Gergely, a szolnoki Hetényi kórház szemész főorvosa, a professzor egykori tanítványa méltatta Jancsó Miklós életét, munkásságát. Az idén Ormos Jenő egyetemi tanár, a SZOTE kóronbonctani és kórszövettani intézetének igazgatója kapta a Jancsó-emlékermet. Az emlékülésen előadását A kilökődési reakció vesetranszplantációban címmel tartotta.

*

„Az idősebb Jancsó Miklós, a kiváló belgyógyász professzor egész életműve-kenységével példát mutatott fiának, akit korai gyermekkorától fogva céltudatos gondossággal nevelt igazi nagy biológuskutatónak” — írja Issekutz Béla a két Jancsóról szóló könyvében. S az apa, vágyainak megfelelően, és példájának is köszönhetően a fiából korának egyik legnagyobb tudós, gyógyszer-tankutatója, rajongásig szeretett egyetemi oktató, nemzetközi hírtudós lett, akinek tanulmányai az orvostudomány klasszikus alkotásai közé tartoznak.

1955-ben terjesztették fel Nobel-díjra, a többi között a következő indoklással: „Jancsó Miklós a kemoterapeutikumok — a különféle kémiai hatóanyagok — hatás módjára vonatkozó tudásunkat alapvető ismeretekkel bővítette. A hatékony szerves vegyületeknek egy eddig ismeretlen csoportját fedezte fel. Jancsó ezen felfedezésének alapján

angol kutatók igen hatékony kemoterápiás szereket állítottak elő, melyek a fertőző betegségek több csoportjában hatékonyak, és amelyek a trópusi betegségek terén az orvostudomány nagyszerű haladását jelentik.

Akik ismerték, és szakmailag megítélni tudták Jancsó professzor tudományos kutatásainak értékét, máig állítják: a Nobel-díjtól azért esett el, mert az ötvenes évek világtól elzárt Magyarországon tette meg korszakalkotó felfedezéseit.

*

A Jancsó-emlékérem ez évi kitüntetését így emlékezik Jancsó Miklósról.

Amikor én orvosgyetemi hallgató lettem, ő már professzor volt. Színes, vonzó előadásai számomra is feledhetetlen élményt jelentettek. Később aztán szorosabb kapcsolatba kerültem, mert a kóronbonctani intézetbe lépésem pillanatában olyan kutatási témával bíztak meg, amit módszertani okok miatt csak a Jancsó-intézetben végezhettem. Évek múlva, tanácskezelői kinevezésemkor nagyban támogatott, az ő tekintélyének is köszönhe-

tem intézetvezetői megbízatásomat.

— Megkapta életében azt a megbecsülést, amekkorára jogosította kutatói és emberi nagysága?

— Úgy érzem, itthon megbecsülték. Az igazi, nemzetközi elismerése azonban elmaradt. Azt hiszem, első sorban azért, mert Jancsó professzor aktív munkássága a háború idejére, illetve az ötvenes évekre esett.

— Ön az emlékelőadás témájául a vesetranszplantáció és kilökődés összefüggéseiről szolt. Miért erre esett a választás?

— Intézetünkben a fő kutatási téma a vese-patológia különböző aspektusainak vizsgálata. Amiről az emlékelőadáson beszéltem — a veseátültetés kilökődési reakciója —, elsősorban Nádasdi Tibor adjunktus munkásságának az eredményeit foglalja össze. Azért választottam éppen ezt, mert Jancsó professzornak is voltak a vesével kapcsolatos igen értékes munkái, méghozzá olyan morfológiai vonatkozásúak, amik egyébként igen messze esnek egy gyógyszer-tanász érdeklődési körétől.

Kalocsai Katalin

Szegedi művészek estje

A pódiumra lépő művészpárost, Sin Katalint és Bódás Pétert az udvariasnál melegebb és intenzívebb taps fogadta. A hazai pálya a már megszolgált, és az előlegezett bizalom helye, de kötelez is, felelősségre utaló szigorú elvárással. Művészeink mindenben megfeleltek a várakozásnak, sőt, saját mércéjüket még magasabbra helyezték. A három Bach-korál-előjáték Kodály feldolgozásában egyszerű volt reveláció és léleksimogató szépségidézés. És újabb bizonyítéka Kodály széles spektrumú világlátásának, annak a tudatosan vállalt bizonyítgatásának, hogy mi magyarok is jogszerű birtokosai vagyunk az európai örökségnek, melyet gyarapítottunk, csiszoltunk, védünk, és féltve őriztünk múltunk zord viharai közepette. A zongora a lépkedő folyamatos-ság, a közösség sokszoros-erejének felmutatója volt, míg a cselló a sokaságba illeszkedő egyén nevében dalolt áhítatos, szép, komoly énekeket. Már itt feltűnt, és a Cesar Franck-szertáiban bizonyossá vált, hogy Sin Katalin hangszerkezelése új, letisztultabb szakaszhoz érkezett: mindenfajta túlzástól mentes játéka kevesebb eszközzel ma többet mond számunkra. Az idősebb hallgató előtt felkúldott a Várnagy Lajos-Bódás Péter-féle kamaraestek áldott emléke: Várnagy írajzolóbb, Sin Katalin szótágolabb e tárgyban, és a kamaramuzsikusk Bódás mindegyik közegeben ideális társ a maga szuperérzékeny muzikalitásával. Szellemidézésük nyo-

mán most ismét megjelent Cesar Franck, a német-belga-francia óriás — szépen és gögösen, nosztalgiaival és szent daccal telve, kirekesztve a világból, és szívére zárva mindene- ket, a Nyugat gyönyörű öszében, egy kultúra végkiárusításának szívszorító óráján. Nagyon szép volt az A-dúr szonáta, nagyon szép, ahogy befejezték az utolsó tétellel, ahol a kánontéma ringása vizsgálató mosolyként maradt a hallgatóban. A ráadás Faure: Álom után című darabja volt.

Gyüdi Sándor együttesének, a Canticum kamarakórusnak a működése (sok egyéb mellett) a nyitást jelentő kevésbé ismert vidékek, és a korszerű kórus-hangzás felé. Haydn könnyű gesztusokkal felvázolt nyereg kórusa egyaránt kedvező színekkel gazdagította a nagy osztrák mester és a Canticum arcképét. Haydn egyetemességéhez tehát az is hozzátartozik, hogy humora is sokszínű — a roh-raui Gasthausban, de a szalonok illatos atmoszférájában egyként otthonos! A Debussy-chansonok pedig a „Musicien francais” világába repítettek, oda, ahol a hangzók színértéke építőelemmé válik, a szavakban rejlő ritmikus erő, és az előadás dinamikai gazdagsága műalkotássá szervesül. Az együttes zenei intelligenciája különös erővel mutatkozott be, amikor a sugárzóan elénekelt Ravel-dalok után Rossini gondoljába szállva a hanglejtés kisműlt, horizontálissá szervesződött, szóval, az égtájnak megfelelően taljánizá-

lódott. Mindezt úgy érik el, hogy az együttes szolnoki nem teljesen azonos értékűek, mert míg például a szoprán színe, virtuóz koloratúrkészsége, plasztikus szövegekezelése hiba nélkül való, addig a basszus — kivált a fenti kívánalmakban — nem mindig teljesít maradéktalanul. Ez persze adott helyzet, s éppen az átgondolt kórusvezetés teszi lehetővé, hogy a szereplők jobbára fedve vannak, s csak a mord ítéző bizonygatja általuk vájtfulúságát. Gyüdi Sándor egyébként tartózkodik mindenfajta karnagyi attitűdtől, az előadás sorsa nyilván jórészt eldől a próbákban, ahol rátermett, lelkes énekesek találkoznak igényes, mélyen muzikális és intelligens vezetőjükkel.

Nagy igazságtalanság volna, ha nem emliteném Széll Bernadettet, a szolnoki, akinek kristálytisza, szolidan vibráló, kiegyenlített hangja úgy tűnik fel, és hajlik alá az énekkari közegben, mint első az egyenlő közt, nem bontva, de erősítve a hangzás szép egységét; és Bódás Pétert, aki Rossini zongoraszólamait szemfényvesztő bravúrral varázsolta elénk. Meszlényi László

Elszomorítóan tragikus, hogy egy végtelenül rossz politéchnikai koncepció jegyében tizenhárom éves gyerekek munkadarabokat esztergálnak, hun-kori színvonalon, a pincesoron.

Ez az emelt hangon elmondott gondolat hétfő délután hangzott el a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában azon a tanácskozáson, amelyen az MSZMP Központi Bizottságának munkatársai közreműködésével a szegedi értelmiség egy csoportja önmagáról, tudományáról, helyzetéről, az alkotó személység sorsáról beszélt.

Ezen a ponton tehető fel az első polgári kérdés: *de ugyan miért?*

Mert elmondtuk mi már negyvenszer ugyanazokat, amiket itt is — jegyezte meg az egyik oktató, baráti szelidséggel, ahogy csak végtelenül alulértékelt egyetemi docensek szoktak beszélni, s még meg sem villan a kávébar-na tekintet a csésze fölött. Hisz, ha idegenből szakadna hozzánk egy közepesen értelmes parasztember, akkor erősen elképzelhető, amit a mi lelkünk már megszokni kész: a vasúti jegykezelő bérével meg-alázott európai rangú kutató a legutóbbi öt esztendőben kéthetente, mo-

Esztergáló hunok

noton-roboton mondogatni *fültazván* Budapestre — akadémiai, minisztériumi és pártfórumokon —, hogy a helyzet tarthatatlan, s most, amikor a katasztrófa szélére értünk, *leutaznak* az illetékesek és rákérdeznak — no, bátran elvtársak —: mitől ilyen rossz a kedvük?

Hát ettől a kérdéstől végképp.

Az MSZMP ugyanis — tudtuk meg e tanácskozáson — most kívánja elkészíteni értelmiségpolitikai koncepcióját, hogy újra a világra erőszakoljanak egy olyan dokumentumot, amelyet aztán megannyi dár-dájával halálra döf a gazdasági pangás, a politikai és újraelosztási szisztéma működésképtelensége, a másédekü lobbizás, a maradékelvű korbizáspártolás, az innovációra is képtelen ipar, még a szegénységgel házasedtben élő hiány. Persze, lesznek még jövőre is oly urak, kik föltámasztják majd ezt a hullát, s úgy fognak utalni rá — mint eddig, a sikeres katasztrófa-politikában —, akár kész, meg-

valósult ígéret, amit citálni lehet és kell.

Pedig végre nagyon pontosan kellene meghatározni, hogy milyen kormányzati szintű, egységes, átgondolt politikával jutathatna ki a szakadék mélyéből a kormányzó párt, meg az elkormányzott társadalom. En biztos vagyok abban —, mint a kerekasztal-megbeszélés résztvevői is —, hogy önmagában egy jól hangzó értelmiségpolitikai koncepció mit sem ér: a társadalomnak elsődlegességre, prioritásokra van szüksége, hogy ezek a kiemelt szférák fölrázhassák a kábulatból a többi. Az oktatás, a tudomány, az egészségügy, a szociálpolitika és a vállalkozói szabadság következetes támogatására van szükség, valamint a veszteséges és pazarló ágazatok, vállalatok gyors leépítésére. Ha meg-gondoljuk azt, hogy há-zánkban a művelődési tár-ca 1989-ben összesen 14 milliárdot sem kap a nemzeti bukszából, ugyanakkor tavaly a veszteséges üzemek támogatására, és

az exportárak megsegítésére a kormány 220 milliárd forintot fordított, akkor sápadtan tárjuk szét karjainkat: vajon, mit akarhatnak odafönt?

Újabb polgári kérdés: *netán munkanélküliséget akarok?*

Polgári a válasz: igen. Mert a nemzet sorsa — és nem a szocialistának nevezett újraelosztás — áll vagy bukik azon, hogy továbbra is vállaljuk a pénzfecsérelést, vagy végre politikai gátakat emelünk a selejt hatalmas hullámai elé.

Mert mi a jobb: ha a 220 milliárd további támogatásokat gerjeszt —, hisz a veszteség csak veszteséget hozhat ebben a szerkezetben —, vagy ha e veszendő tőke egy részével megtámogatjuk a szociálpolitika düledező épületét, s valahol ebben szorítunk helyet mindazoknak, akik a szerkezetátalakítás idejére munka nélkül maradnak?

Nem kétséges a válasz. Hasonlóképp az is véle-men vitatható, hogy a szellem csak akkor szolgál szabadon, ha van. Ma pedig úgy tűnik, hogy az értelmiségpolitika pincésori műhelyében leoltották a villanyt, és esztergálnak a hunok — valami megnevezhetlent.

D. I.

„Válóperek” Dunántúlon

Újabb helyi szavazásokat tartottak az elmúlt napokban Somogy megyében: Balatonfenyves lakói az idén várossá avatott Fonyódtól, a népművészetéről ismert Buzsák polgárai pedig a lengyeltől községi közös tanácsból való „válás” ügyében nyilvánítottak vélemény-t.

A szavazás eredménye szerint Fenyves továbbra is Fonyód városrésze marad. Jóllehet a leadott nyolcszázhuszonkettő szavazat kétharmada az önállósulás mellett szolt, de ez nem tette ki a választópolgárok összlétszámának a felét. Végső soron tehát azok döntöttek, akik távolmaradásukkal fejezték ki akaratu-kat.

Buzsákon egyértelműben — a választásra jogosultak több mint nyoleven százalékának „igen” szava-

zatával — fejeződött ki a közakarát az önállósulás mellett. A Somogy megyei társközségek átlagánál jobban ellátott település lakói úgy vélik, hogy saját öngazdáltsággal és takarékos tanácsai apparátussal egyszerűbben használhatják fel anyagi lehetőségeiket.

(MTI)

Zeneiskolások hangversenye

A Liszt Ferenc Zeneiskola növendékei csütörtökön este fél 8-kor adnak hangversenyt az intézet termében. Április 24-én délután 5-kor a szegedi és az újpesti zeneiskolák tanulóinak közös hangversenyét rendezik meg Pesten, az István tér 21-ben.